

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

Les **a**doberies de Lleida

Els blanquers i altres gremis relacionats amb les pells

Activitats didàctiques

Nom:

Centre:

El treball de la pell

L'home **prehistòric** raspava, assecava, posava sal o greixava les pells dels animals que caçava, per evitar es fessin malbé i poder elaborar roba, sabates o tendes amb què protegir-se del fred.

Més tard, a les grans civilitzacions mediterrànies d'**Egipte i Mesopotàmia** ja utilitzen la tècnica de l'**adob** per transformar la pell en **cuir**.

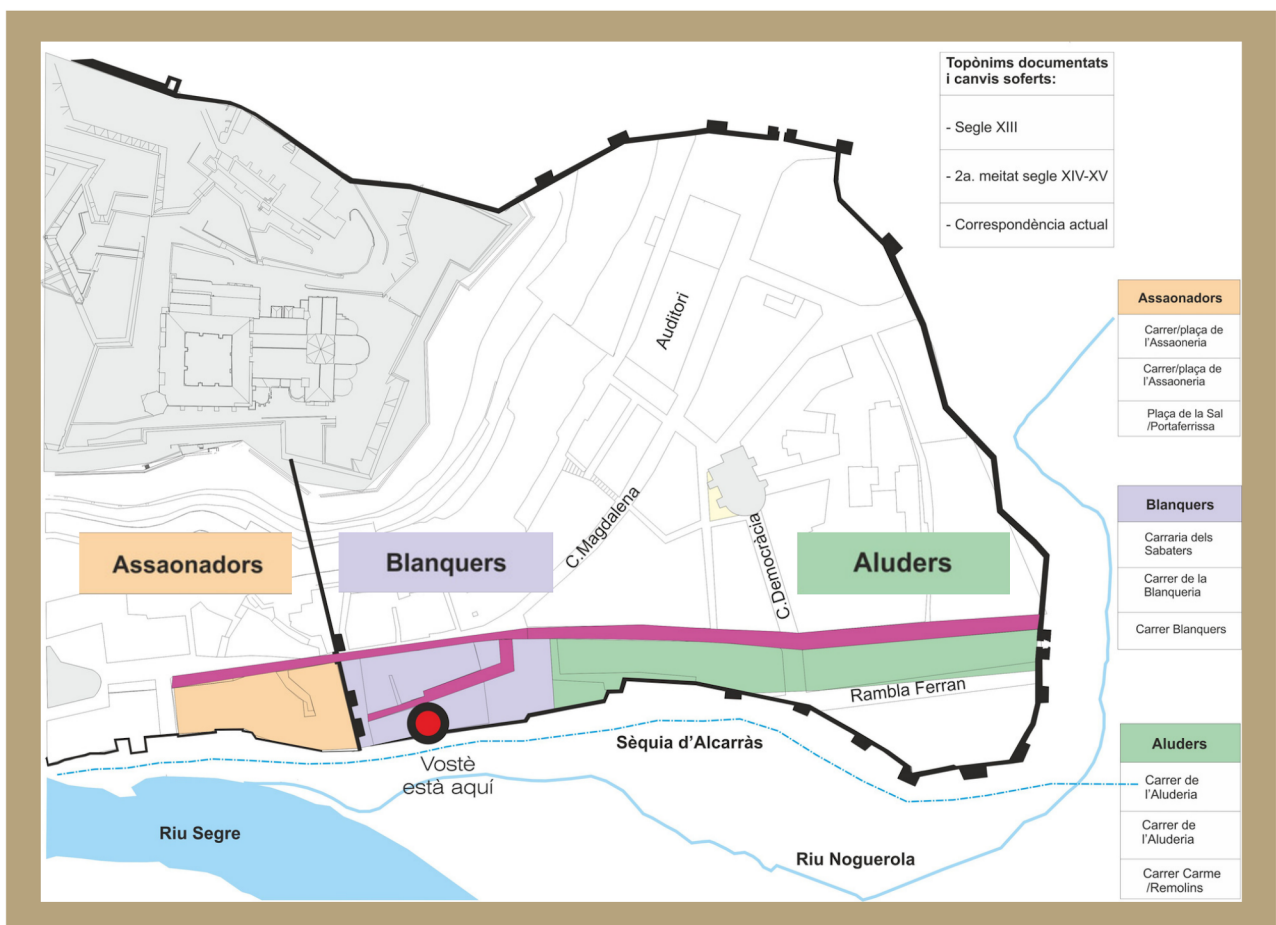
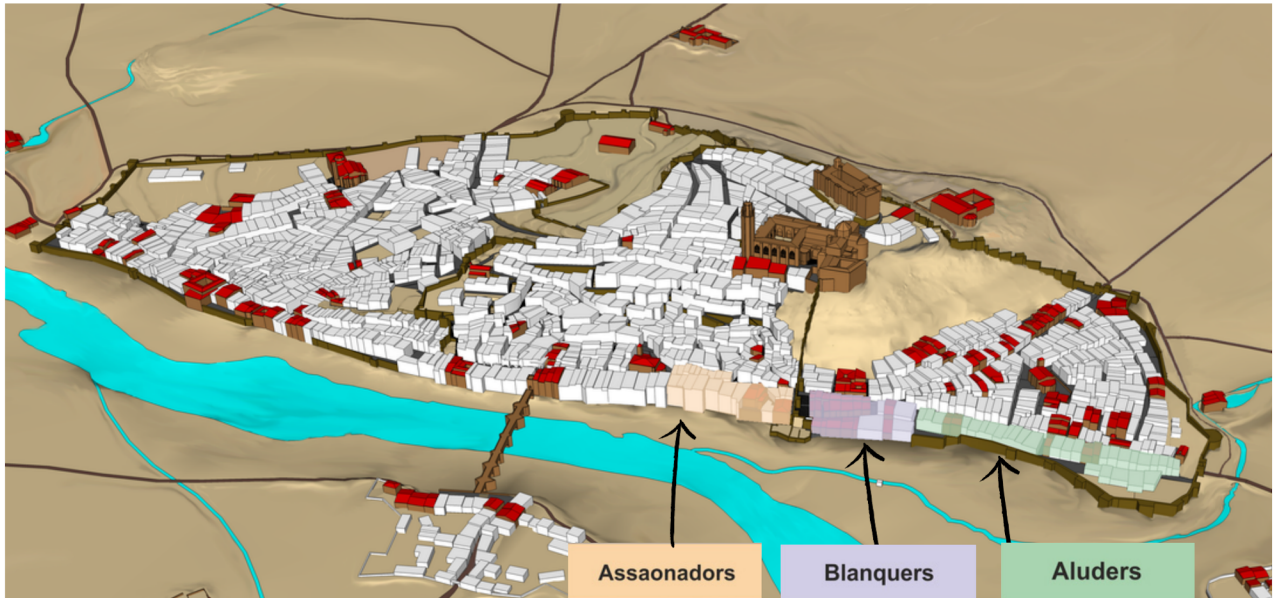
Adobar una pell consisteix a tractar-la amb determinades substàncies d'origen **vegetal** (**tanins** de les fulles de roldor o les escorces de pi), o d'origen **mineral** (**alum**: una barreja de sulfat d'alumini, ous i farina). Amb aquest procés s'aconsegueix tancar els porus de la pell i destruir les bacteries que la fan malbé, transformant la pell en **cuir**.

En **època feudal** tots els treballs relacionats amb la pell tenien una gran importància. Per exemple a la nostra ciutat més del 40% dels oficis estaven relacionats amb el treball de les pells, incloent-hi tant als adobers com als artesans que les transformaven en objectes d'ús com guants, cinturons...

Els gremis adobers

A Lleida els gremis dedicats als adobs de les pells es van establir darrere del tancament fluvial que envoltava la ciutat per la banda del riu.

Els gremis adobers

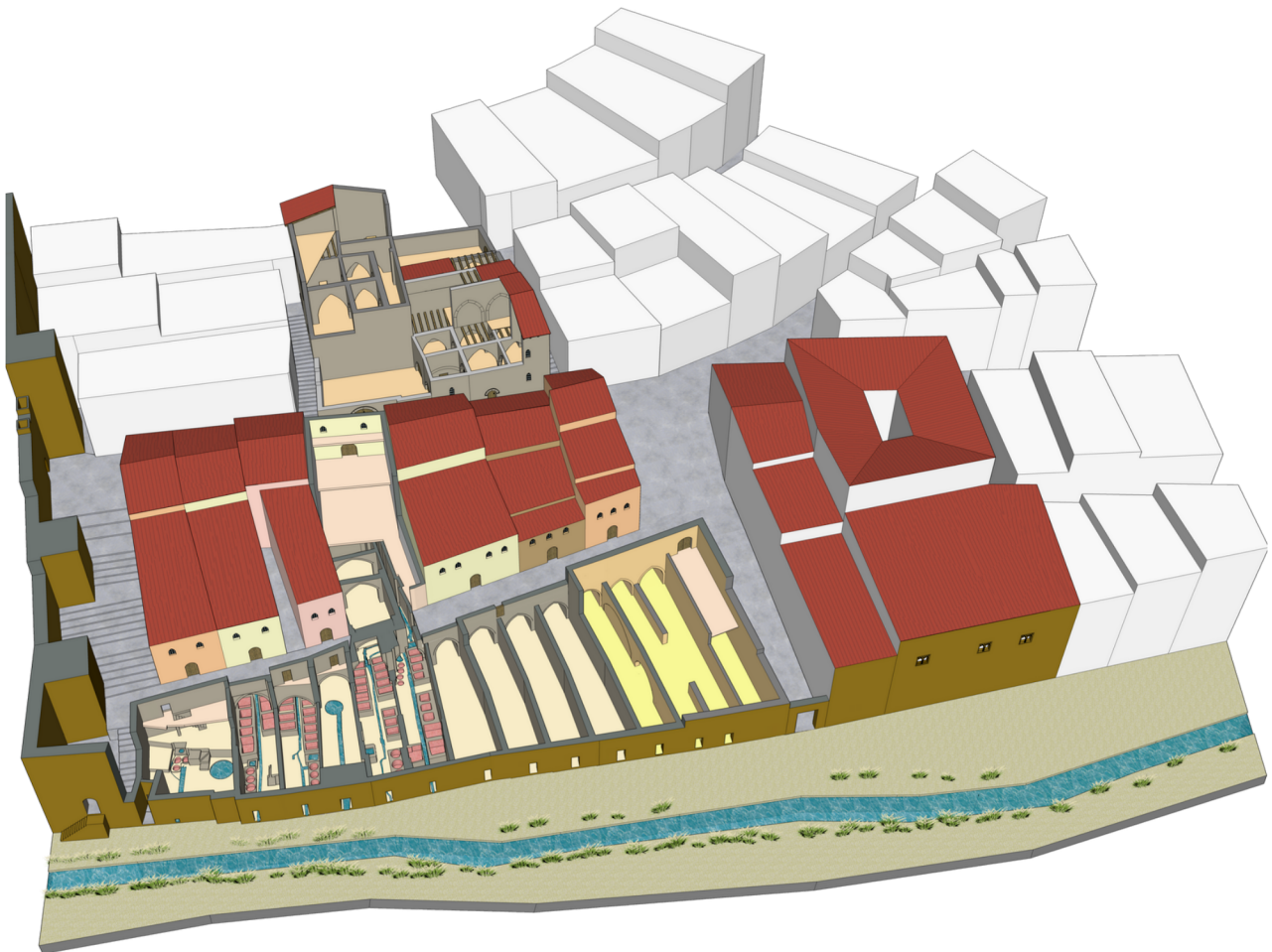
Nom del gremi	Origen del nom	Tasques*	Adob utilitzat	Pells utilitzades	Productes elaborats	Ubicació a la ciutat
BLANQUERS	Color blanc de la pell un cop raspada i tractada amb calç	Preparar les pell per l'adob	Adob vegetal : Fulles de roldor o escorça de pi	Pell de vaca i cavall	Soles de sabata	Entre la Baixa de la Trinitat i l' Audiència
	Saó Estat òptim d'una cosa	Adobar les pells i acabats (Tenyir i greixar)				
ASSAONADORS	Alum Utilitzat pels adobar	Adobar pells	Adob mineral : Alum fet amb sulfat d'alumini, ous i farina.	Pells de cabra i ovella	Guants , cobertes de llibres cinturons	Entre la Diputació i carrer Democràcia

* Malgrat aquesta divisió dels treballs que havia de fer cada gremi d'adobers, a Lleida, com altres ciutats feudals, sabem que els blanquers van fer totes les tasques relacionades amb l'adob. Adobant, tenyint, assecant i greixant les pells.

Les adoberies de Lleida

Aquestes dues adoberies formen part d'un complex adober construït al segle XIII on treballaven i vivien els menestrals **blanquers**.

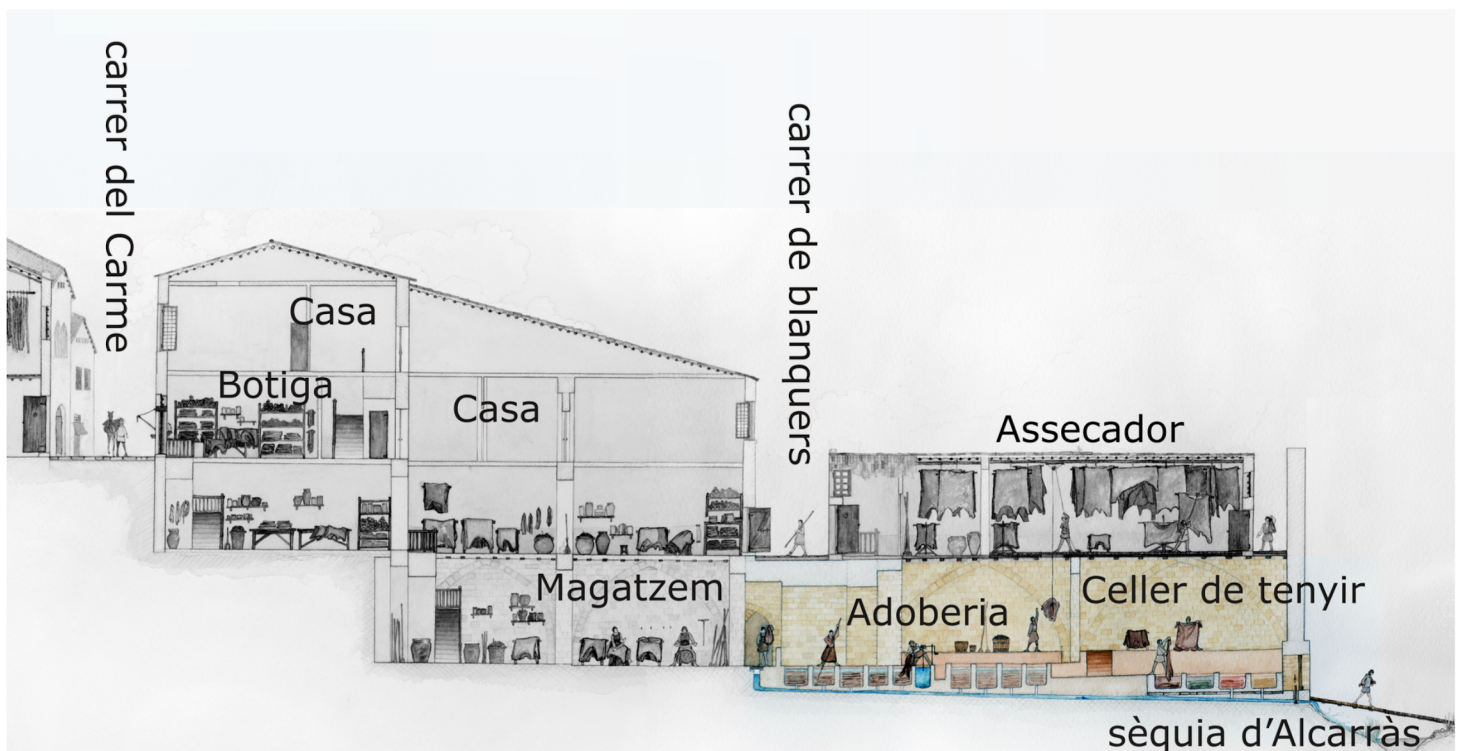
Aquest complex estava format per **deu adoberies** o obradors destinats a l'adob de les pells, **la casa del gremi** dels blanquers, un espai de producció comunitari amb tres adoberies més, i els albergs o **cases** on vivien els adobers.

L'entrada principal a la **casa del blanquer i la seva família**, estava al **carrer del Carme**, on també hi havia oberta la **botiga** per vendre les pells adobades.

Des de la botiga, l'adober podia baixar a una **primera planta soterrània**, utilitzada com a **magatzem**, i triar entre: sortir al **carrer de blanquers**, i entrar a l'**assecador** situat sobre les adoberies, o bé, continuar baixant a una **segona planta soterrània**, també utilitzada com **magatzem i zona de treball**, i travessant una gran arcada (ara tapiada) i passant per sota del **carrer de blanquers**, arribar a la zona de les **adoberies**.

A l'extrem **sud** dels obradors, i després passar per la zona de **tenyir**, hi havia una petita porta de **sortida** als arenals del riu Segre, per on passava la **sèquia d'Alcarràs**, zona que avui en dia està soterrada per la rambla Ferran.

Què és feia en aquestes adoberies ?

El procés per transformar les pells en cuir que s'utilitzava en aquestes adoberies era conegut amb el nom de Marroquí vell i podia durar entre **9 i 12 mesos**.

EL TRANSPORT

Els **pellissers** o els mateixos **blanquers** transportaven les pells des de l'escorxador fins a les adoberies.

TREBALLS DE RIERA:

Que consistien a preparar les pells per l'adob

El primer que es feia amb les pells era submergir-les en aigua, en clots o a la riera o riu. Amb aquest **remull** les pells es netejaven i rehidrataven.

Després es feia l'**encalcinat**, submergint les pells durant **quinze o vint dies**, en uns clots (**calciners**) amb aigua i calç.

La **calç** obria els porus de la pell i facilitava el **pelat i descarnat** que es feia sobre post de fusta i amb un ganivet corbat.

Un cop raspades les pells es netejaven amb l'aigua del riu per eliminar qualsevol traça de calç (**descalcinat**) que podia malmetre l'adob.

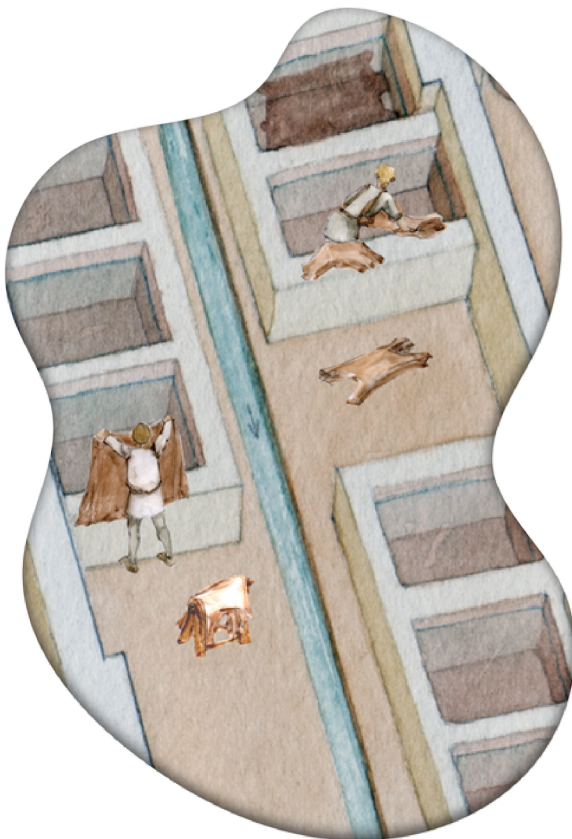
Ara la pell neta, opaca i **blanca** estava preparada per ser adobada

L'ADOB

Era el procés més llarg i podia durar fins a **sis mesos**.

El blanquer omplia un clot o dipòsit, alternant pells i capes d'escorça de pi i fulles de roldor triturades, com si fos una lasanya, on les pells són la pasta i els adobs vegetals són la carn.

Quan el dipòsit estava ple es feia **la colga** pressionant les pells amb dos grans blocs de pedra.

Cada **quinze dies** els dipòsits s'omplien d'aigua i les escorces i fulles desprenien **els tanins**, que penetraven en les pells, tancant els porus i destruint les bactèries. I la pell, material que es podreix, es transformava així en **pell adobada o cuir**.

TREBALLS D'ACABAT

Les pells adobades, que ja no eren blanques, sinó que tenien un color marronós, **s'estiraven** i es **podien tenyir**.

Per una petita obertura al sostre es pujaven a l'**assegador**, un sala oberta amb grans finestrals on lentament s'assecaven durant **dos mesos**.

I per acabar, calia **greixar** les pells amb seu o sagí de porc per a que fossin més suaus i més flexibles.

Acabats tots aquests processos, entre **9 i 12 mesos** després que les pells van arribar a les adoberies, aquestes podien ser venudes als artesans (**sabaters, guanters...**), que fabricaran amb elles diferents productes.

Amb les pells de **vaques i cavalls** adobades pels **blanquers i assaonadors**, s'elaboraran sobretot **soles de sabata**. Mentre que amb les **pellis d'ovella i cabra**, adobades pels **aluders** es feien **guants, cobertes de llibres o cinturons**.

L'Aigua a les adoberies

Hem vist que per realitzar els diferents treballs d'adob de la pells els adobers necessitàvem molta aigua.

Per la petita porta situada a l'extrem sud de les adoberies, els blanquers sortien a remullar i netejar les pells a la sèquia d'Alcarràs, mentre que per les tasques realitzades a l'interior, s'utilitzava l'aigua que conduïa una mina, excavada a la roca i amb volta de pedra.

A hores d'ara desconeixem l'origen de l'aigua, que durant tot l'any, porta la mina a l'interior de les adoberies, i que a través de dos canals es distribuïa pels colts i calciners en el procés de l'adob de la pell.

Per assegurar-se de disposar sempre de l'aigua necessària, van construir una cisterna que s'omplia amb aigua de la mina, i van excavar un pou fins assolir el nivell freàtic del riu Segre.

